

Granskande Myndigheter

Författad av Marit Lundgren

FILMFAKTA

Art.Nr: KU40218
 Speltid: 16 min
 Språk: Svenska
 Ämne: Samhällskunskap
 Målgrupp: Rek. Från skolår 4
 Utgivningsår: 2018
 Urspr.land: Sverige
 Regi & Foto: Mats Karlén
 Redigering: Mats Karlén
 Animation/Artwork: Helen McGougan
 Producent: Marit Lundgren
 Exekutiv producent: Roger Persson

Programmet är indelat i avsnitt:

- (00:00 - 01:17) - Inledning
- (01:24 - 02:41) - Historik Axel Oxenstierna
- (02:42 - 05:14) - Riksrevisionen
- (05:15 - 07:07) - Säkerhetspolisen
- (07:08 - 10:13) - Datainspektionen
- (10:14 - 12:19) - Diskrimineringsombudsmannen
- (12:20 - 14:58) - Skolinspektionen
- (14:59 - 16:26) - Avslutning

SLUT

Många vet inte vad våra olika myndigheter egentligen gör. Du kanske har hört talas om dem på nyheterna, men vet inte mycket mer än så.

Visste du t.ex. att Riksrevisionen har granskat regeringens och skolmyndigheternas insatser för en likvärdig betygssättning i grundskolan? Eller att Skolinspektionen, granskar att skolorna arbetar enligt de lagar och regler som styr deras arbete – särskilt sådana lagar som berör elevernas rättigheter och skyldigheter.

Häng med så tar vi reda på vad Riksrevisionen, Säkerhetspolisen, Datainspektionen, Diskrimineringsombudsmannen och Skolinspektionen faktiskt gör.

LÄROPLANSMÅL LGR11 och LGY11**Syfte i ämnet Samhällskunskap**

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.

Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Centralt innehåll Samhällskunskap åk 4-6

Riksdagen och regeringen och deras olika uppdrag.

Hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Det offentliga ekonomi. Vad skatter är och vad kommuner, landsting och stat använder skattepengarna till.

Centralt innehåll Samhällskunskap åk 7-9

Sveriges politiska system med Europeiska unionen, riksdag, regering, landsting och kommuner. Var olika beslut fattas och hur de påverkar individer, grupper och samhället i stort. Sveriges grundlag.

Grundskolan och gymnasieskolan

Grundskolan och gymnasieskolan har som mål att varje elev;

medverkar till att hjälpa andra människor, kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen." (Lgr 11 Kap 2, Normer och värden, Gy 11 Kap 2.2 Normer och värden)

Frågebanken

Använd i helklass efter filmen, gör som gruppuppgift eller individuellt. Ha gärna frågorna till handa under filmen och anteckna lite så blir det lättare att föra diskussion efteråt.

- Vad kallas en myndighetschef?
- I Sverige har vi förbud mot ministerstyre. Vad innebär det?
- Vem grundade Riksarkivet och Postverket?

Innan ni ser filmen:

Innan eleverna ser filmen är det en fördel om de har kunskaper om hur våra myndigheter kom till och varför? Speciellt om Axel Oxenstierna och hur våra myndigheter styrs.

Diskutera följande övergripande frågor:

- Riksdag och regering beslutar om lagar. Vad är det myndigheterna i Sverige ska göra?
- Vem är det som kontrollerar att Sverige styrs på rätt sätt?
- Regeringen ansvarar för vem som ska bli chef över en myndighet och hur myndigheterna ska arbeta? Får de också bestämma hur myndigheterna använder lagarna?

Frågor om Riksrevisionen

- Vilken myndighet har riksdagen till sin hjälp att kontrollera att regeringen och myndigheterna gör det de ska?
- Vilka är det som har Riksrevisionen som kontrollorgan?
- Vilka är det Riksrevisionen granskar?
- Vilka 3 uppdrag har Riksrevisionen?
- Hur går det till när Riksrevisionen granskar företag och myndigheter?

- Vad kallas det när Riksrevisionen granskar?
- Hur kan jag som enskild medborgare kontrollera att regeringen gör det de ska?

Frågor om Säkerhetspolisen

- Vad är Säkerhetspolisens roll? Nämn 3 saker.
- Vilka fler uppgifter har Säkerhetspolisen?
- Varför skyddar Säkerhetspolisen en del företag?
- Hur går Säkerhetspolisens aktiva spaningsarbete till?

Frågor om Datainspektionen

- Vad menas med att DI ska skydda vår personliga integritet?
- Vad räknas som personuppgifter? Kan ett foto eller film vara det?
- Vad är känsliga personuppgifter?
- Vår rätt till integritet är en mänsklig rättighet. Vad innebär det?
- Vad är GDPR?

Frågor till Diskrimineringsombudsmannen

- Vad är Diskrimineringsombudsmannens uppdrag?
- Vad heter lagen som ligger bakom DO's uppdrag?
- Vilka sju punkter jobbar DO med?
-

Frågor till Skolinspektionen

- Vad är Skolinspektionens uppgift?
- Vem är huvudman för en skola?
- Vem har ansvar för skolans resultat och kvalitet?
- Vad är det Skolinspektionen granskar?
- Hur går kontrollerna till?
- Vem kan anmäla missförhållanden till Skolinspektionen?

Fakta om:

Riksrevisionen

Riksrevisionens uppdrag är att granska vad statens pengar går till, hur de redovisas och hur effektivt de används. Genom att utföra oberoende revision bidrar vi till att stärka den demokratiska insynen, en god resursanvändning och en effektiv förvaltning i staten. Genom ett grundlagsskyddat oberoende har Riksrevisionen ett starkt mandat att granska statliga myndigheter och verksamheter. De undersöker om de följer direktiv, regler och föreskrifter, om de når sina mål samt om statliga insatser är effektiva och samhällsnyttiga. Riksrevisionen är därför en viktig del av riksdagens kontrollmakt.

Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisen skyddar Sveriges demokratiska system, medborgarnas fri- och rättigheter och den nationella säkerheten. Det gör de genom att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet, bekämpa terrorism och skydda den centrala statsledningen.

Datainspektionen

På Datainspektionen arbetar de för att de som behandlar personuppgifter ska göra det på ett korrekt, lagligt och ansvarsfullt sätt. De granskar, utbildar, informerar och ger vägledning till de som behandlar personuppgifter.

Diskrimineringsombudsmannen

DO arbetar på uppdrag av Sveriges Riksdag och regering för att främja lika rättigheter och möjligheter och för att motverka diskriminering. Uppdraget är fastställt i lagen om diskrimineringsombudsmannen och utgår från de sju diskrimineringsgrunderna som skyddas av lagen. Kön, könsidentitet och könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Övningsbanken

Innan och efter filmen, diskutera:

Filmen förklarar övergripande om hur våra myndigheter arbetar och är ett bra underlag för att fördjupa sig i vårt land styre. Det går utmärkt att arbeta med i samhällskunskap och historia, där eleverna kan utgå från olika problemställningar.

Här följer några exempel på relevanta frågeställningar:

- Diskutera fördelar och nackdelar med att ha olika myndigheter som kontrollerar det du gör?
- Vet du vilken myndighet du ska kontakta om du råkar ut för något på skolan/arbetsplatsen?
- Varför är det viktigt att EU har infört GDPR?
- Varför är det viktigt att Riksrevisionen granskar regeringen och dess myndigheter? Ska vi inte kunna lita på att de som arbetar på en myndighet alltid gör rätt?
- Har du själv kommit i kontakt med någon myndighet? Vilken och varför?

Det finns inte ett enkelt svar på dessa frågor och eleverna kan därför använda dem till att välja olika frågor och argumentera för dem.

Välj en myndighet att göra ett grupparbete om eller skriv en uppsats och redovisa sedan för klassen.

Låt eleven först få fundera själv, sen diskutera i smågrupper om 3-4 stycken och avsluta med att grupperna berättar för varandra i klassen.

Fakta om:

Skolinspektionen

Skolinspektionen är en statlig myndighet som granskar skolor och bedömer ansökningar om att driva fristående skola. De har tillsynsansvar för skola, vuxenutbildning, fritidshem, förskola och annan pedagogisk verksamhet. Målet är en god utbildning i en trygg miljö. Barn-och elevombudet, BEO är en del av Skolinspektionen, men har en självständig funktion. BEO arbetar för att motverka kränkningar av barn och elever i skola och förskola.

Många blandar ihop

Skolinspektionen och

Skolverket som är en annan statlig myndighet. De har mycket information om vilka regler som gäller i skolan på sin webbplats. De svarar på allmänna frågor utifrån lagstiftningen, men tar inte ställning i enskilda ärenden som Skolinspektionen. Båda myndigheterna hjälper till att lotsa dig rätt om du kontaktat fel myndighet.

Mer om:

Här får du tips på en del hemsidor där du kan hitta mer information om de olika myndigheterna i den här filmen:

<https://www.regeringen.se>

<https://www.riksdagen.se>

<https://www.riksrevisionen.se>

<http://www.sakerhetspolisen.se>

<https://www.datainspektionen.se>

<http://www.do.se>

<https://www.skolinspektionen.se>